

PÅRØRENDESTEMMER

Landsforbundet Mot Stoffmisbruk

KARI SUNDBY
GENERALSEKRETÆR

FOR PÅRØRENDE AV RUSAVHENGIGE

PRIORITERINGER I FOREBYGGENDE INNSATS

Universelle tiltak som retter seg mot hele befolkningen antas å ha størst effekt, men er ikke tilstrekkelige. Enkelte personer og grupper er mer utsatte enn andre, og mer målrettede tiltak er nødvendige overfor slike såkalte risikogrupper. (St.melding «se meg»)

Målrettet forebygging (selektiv og indikativ) forutsetter kunnskap om disse gruppene, hvem de er, hvorfor de er utsatte og hvilke tiltak som kan redusere risiko. (St.melding «Se meg»)

HVA OG HVORDAN FOREBYGGE

Kanskje en holdningsendring må til dersom forebygging rettet mot utsatte grupper skal bli prioritert?

OVERDOSER - DEN ENSOMME SORGEN-

FOR PÅRØRENDE AV RUSAVHENGIGE

NÅR DEN DU ER GLAD I DØR BRÅTT

Hvor mange blomster legges ned på stedet der overdosedødsfallet skjedde?

Hvor mange lys tennes?

Hvor mange kommuner tar ansvar for å gi sørgende familie og venner et sted å samles i sorgen?

NÅR EN DU ER GLAD I NESTEN DØR

Har du tenkt på at pårørende som oftest ikke kan dele lettelsen med den syke? De kan ikke glede seg i fellesskap over at den de er glad i overlevde overdosen.

«Helsepersonellet står der og det som skjer når han har fått motgift og kommet til seg selv igjen, og etterpå skjelt ut moren og så meg..

Han hadde jo bare ett mål .. Og det er å komme ut for mer rus... som nær familie blir du helt overlatt til deg selv etter å ha opplevd noe sånt.....

«Og vi ba på våre knær om at de ikke må sende ham ut igjen». (Far)

«Det er klart at det å ha noen å prate med da, når du blir helt overlatt til deg selv... men det var helt stille fra den kanten» (personell på vakt)
(Far)

ELLER ENDA VERRE:

«HAN KAN VEL BLI MED DERE HJEM?»

FOR PÅRØRENDE AV RUSAVHENGIGE

FERDIG -
BEHANDLEDE
ELDRE
SKRIVES UT
TIL HOSPITS

FOR PÅRØRENDE AV RUSAVHENGIGE

40% av
ferdigbehandlede TSB
pasienter er bostedsløse

Kilde: NIBR rapport 2015:5

PASIENT ELLER SKYLD I DET SELV?

Kanskje samfunnets ambivalente holdning til rusavhengighet også «smitter over» på synet på pårørende?

«Jeg har jo følt det i møtet med hjelpeapparatet .. At det er forutinntatte holdninger som jeg gjentatte ganger har erfart selv....». (far)

«Jeg synes det var veldig rart at saksbehandler ikke tok kontakt da han døde.. Tenkte at det var en lettelse for dem.. Slippe å forholde seg til søknaden vår om tvang. Men jeg har tenkt så mye på det i ettertid... Bare kondolerer, det var trist å høre – hadde det vært hjerteinfarkt så...»(søster)

Diagnostiserer person og ikke situasjon?

ER DET DERFOR

- Pårørende til rusavhengige i liten grad involveres i offentlige tjenester?
- Dette gjør at forebyggende tiltak mister viktige perspektiver
- Når pårørende stenges ute og frykten tar overhånd, blir egen helse redusert

1983

«Man sitter altså med et ansvar man gjerne vil være ansvarlig for og så har man ikke mulighet, man blir stoppet underveis av paragrafer, etater. Den ene etat og den andre etat, og høyre hånd som ikke vet hva venstre gjør. Så kommer man til kort og renner hodet mot murer. I stedet for å slite seg ut på å gjøre positive ting, sliter man seg ut med bare negative responser»

(mor)

2015

«Hver dag ble en kamp på livet
Hver dag levde vi med frykten for å få en telefon og
at nå var han død.

Hver dag var jeg på jobb og hørte ambulansen
kjørte og tenkte at er det Anders de henter nå.
Jeg lå natt etter natt og bekymret meg... Alt vi var
og alt vi gjorde dreide seg om denne frykten».
(mor)

ANGSTEN OG FRYKTEN GJØR PÅRØRENDE TIL:

- Avrusningsenheter
- Midlertidige behandlingstilbud i påvente av TSB
- Tilpassede boliger før og etter behandling
- Banker og økonomisk rådgivere

- Langtidssykemeldte
- Altfor ofte uføretrygdede
- Utslitte foreldre for andre søsken
- Søsken/barn med store livsbelastninger i barndommen

Samfunnsøkonomisk fornuftig ordning?

Hva hvis pårørende gikk til streik?

«JOVISST KAN DU BLI RUSFRI, MEN FØRST MÅ DU OVERLEVE»

« Arbeidet med strategien må sees i sammenheng med andre utviklingsområder og satsninger på rusfeltet» (35) (strategier)

Dette er kanskje den viktigste setningen og den største utfordringen. Isolerte tiltak kan kun virke integrert i helhetlig rusomsorg.

Implementering er det viktigste og kanskje det vanskeligste?

«Det hadde vel vært et drømmescenario i etterkant; at noen tok kontakt. Det trenger ikke være så mye til å begynne med. Bare en liten prat og det å føle at man blir sett i det tragiske man opplever.»(mor)

SAMFUNNSØKONOMISK GEVINST OGSÅ...

«Det er vel ikke så rart at verken kona mi eller jeg var på jobb dagen etter. Kanskje hadde vi vært det om vi fikk noen å snakke med?

Kanskje hadde det vært den ti minutters praten da. I stedet for å sitte oppe med øyne som tinntallerkener hele natten og ikke få en blund på øyet»? (far)